

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
ΒΕΡΟΙΑ 29-03-2013

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Γεωργία Νικολάου-Μαυρανεζούλη,
Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Έβρου
Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης

Αγαπητές φίλες και φίλοι

Θεωρώ το θέμα της εισήγησης «**ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ**» ιδιαίτερα σημαντικό και επίκαιρο στη σημερινή οικονομική συγκυρία που διανύει η χώρα μας, για δύο λόγους:

1. Ο πρώτος λόγος είναι ότι παρά τη βελτίωση της θέσης των γυναικών στις τελευταίες δεκαετίες, εξακολουθούν να υφίστανται θέματα ανισότητας σε θεσμικό επίπεδο, στη νοοτροπία και στην αντίληψη σε όλους τους τομείς της ζωής των γυναικών (εργασία, εκπαίδευση, πρόνοια, πολιτική, ρόλους, σχέσεις κλπ).
2. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι οι κατακτήσεις δεκαετιών στον τομέα της ισότητας σήμερα υποχωρούν και συμπαρασύρονται στη δίνη της οικονομικής δυσπραγίας της χώρας, των μνημονίων, των εφεδρειών, των απολύσεων, των περικοπών. Οι συνέπειες για τη θέση των γυναικών αναγνωρίζονται τόσο σε θεσμικό επίπεδο (ενδεικτικά αναφέρω το επίδομα μητρότητας ή την πρόθεση υποβάθμισης της ΓΓΙΦ σε Διεύθυνση) όσο και στην καθημερινότητα, τη νοοτροπία και την κουλτούρα που διαμορφώνεται. Εκτός του ότι οι ίδιες είναι ευάλωτες και θίγονται άμεσα από την οικονομική κρίση, επιβαρύνονται ιδιαίτερα από τη συνολική κατάσταση της οικογένειας αναλαμβάνουν πλέον σε μεγαλύτερο βαθμό τη φροντίδα παιδιών και ηλικιωμένων, είναι υπεύθυνες για την ψυχολογική στήριξη των μελών της οικογένειας και του ευρύτερου κοινωνικού χώρου, αντιμετωπίζουν τα νέα προβλήματα που προκύπτουν από την ανεργία και την επιστροφή ενηλίκων τέκνων στην οικογενειακή εστία, υποκαθιστούν το κράτος σε ευθύνες και αρμοδιότητες.

Επομένως οι ανάγκες για πολιτικές ισότητας στον 21^ο αιώνα είναι πολύ μεγαλύτερες και επιτακτικότερες από αυτές που φανταζόμασταν στο τέλος του 20^{ου} αιώνα.

Οι τοπικές πολιτικές για την ισότητα περιμένουν να τις σκεφτούμε, να τις διατυπώσουμε σε προτάσεις, να τις σχεδιάσουμε, να τις εφαρμόσουμε, να τις εκτιμήσουμε ως προς την αποτελεσματικότητά τους και να τις επαναδιατυπώσουμε προσαρμόζοντας τις κάθε φορά στις συγκεκριμένες συνθήκες.

Ποιος όμως παράγει αυτές τις τοπικές πολιτικές;

Με την αλλαγή του θεσμού της αυτοδιοίκησης και τις νέες αρμοδιότητες σε περιφερειακό επίπεδο και στους καλλικρατικούς δήμους οι πολιτικοί φορείς που είναι οι πλέον αρμόδιοι και υπεύθυνοι για την παραγωγή των τοπικών πολιτικών είναι οι Περιφέρειες και οι Δήμοι. Άλλωστε είναι κοινά παραδεκτό ότι **η τοπική αυτοδιοίκηση** α και β βαθμού θεωρείται ως εκείνο το επίπεδο διοίκησης που είναι πιο κοντά στους Πολίτες.

Προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση αυτών των πολιτικών είναι:

- **Η ευαισθητοποίηση** των πολιτικών ανδρών και γυναικών σε ζητήματα ισότητας. Για να εντάξουν πολιτικές υπέρ των γυναικών θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα προβλήματα και τις ανάγκες των γυναικών, να ξεπεράσουν την παραδοσιακή αντίληψη για το ρόλο της αυτοδιοίκησης που επικεντρώνεται σε έργα, δρόμους κλπ. και να τοποθετήσουν σε υψηλή προτεραιότητα ζητήματα περισσότερο ανθρωποκεντρικά. Η ενδυνάμωση των αιρετών γυναικών ώστε να ανταποκρίνονται στο ρόλο τους αποτελεσματικά, η εκπαίδευση τους ώστε να διεκδικούν και να προωθούν αυτά τα θέματα είναι σημαντικός στόχος. Ακόμη, η πίεση ώστε να τηρήσουν δεσμεύσεις που ανέλαβαν όπως π.χ. με την υπογραφή της Ευρωπαϊκής χάρτας μπορεί να έχει άμεσα πρακτικά αποτελέσματα.
- **Η γνώση των αναγκών** των τοπικών κοινωνιών στις οποίες πρέπει να απευθύνονται αυτές οι πολιτικές. Αυτό προϋποθέτει την εμπλοκή των πολιτών και των κοινωνικών φορέων στη διατύπωση και στην κατάθεση προτάσεων. Η συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση πολιτικών είναι πιο εύκολη σε εκείνο το επίπεδο όπου η απόσταση μεταξύ κοινού και αρχών είναι μικρότερη.
- **Η ύπαρξη των εργαλείων – δομών** που θα υποστηρίξουν την παραγωγή και την υλοποίηση τους. Αναφέρομαι σε υπηρεσιακές δομές όπως π.χ. οι υπηρεσίες που προβλέπονται στους Δήμους και δεν έχουν ενεργοποιηθεί ακόμη. Αναφέρομαι στη δημιουργία υπηρεσιών στις περιφέρειες για τις οποίες δεν προβλέπονται αντίστοιχες δομές. Αναφέρομαι σε στελέχη εκπαιδευμένα και ικανά που θα τις στελεχώσουν. Αναφέρομαι σε πολιτικούς θεσμούς όπως η ΠΕΠΣ και η ΔΕΠΣ. Το γεγονός ότι σε εθνικό επίπεδο δεν έχουν συγκροτηθεί οι Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας είναι ενδεικτικό της υποτίμησης του ρόλου τους αλλά και των θεμάτων ισότητας. Η άμεση προτεραιότητα που μπορεί να είναι στόχος για το 2013 είναι η λειτουργία των υπηρεσιών και η συγκρότηση των Επιτροπών. Υπογραμμίζω ότι αυτό είναι αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη για την προώθηση των θεμάτων ισότητας. Η λειτουργία και η αποτελεσματικότητά τους θα κάνει τη διαφορά. Έτσι επανερχόμαστε σε θέματα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των αιρετών, των μελών των Επιτροπών, των υπηρεσιακών παραγόντων.
- **Οι πόροι** για την υλοποίηση αυτών των πολιτικών. Συνήθως όταν μιλάμε για πόρους αναφερόμαστε σε οικονομικά κονδύλια. Σίγουρα είναι απαραίτητα και μάλιστα σε μια εποχή που οι χρηματοδοτήσεις είναι περιορισμένες, οι ανάγκες αυξανόμενες και η ιεράρχησή τους ιδιαίτερα δύσκολη. Πόροι επομένως για έργα που θα ενταχθούν στον Προγραμματισμό των Περιφερειακών και Δημοτικών Συμβουλίων. Αλλά και πόροι που μπορούν να αντληθούν με την αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- **Οι κοινωνικοί πόροι ή αλλιώς το κοινωνικό κεφάλαιο.** Θα επανέλθω στο ζήτημα της κρίσης. Βιώνουμε πρωτόγνωρες καταστάσεις. Διαπιστώνουμε την ανατροπή του κοινωνικού ιστού και τη γέννηση νέων μορφών προβλημάτων που απαιτούν νέες απαντήσεις και λύσεις. Παρατηρούμε να αναπτύσσονται διαδικασίες αυτοοργάνωσης στην κοινωνία, να γεννιούνται δίκτυα αλληλεγγύης,

να διαμορφώνονται νέες σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, να επαναπροσδιορίζονται αξίες με θετικό αλλά και με αρνητικό τρόπο. Όλα είναι σε κίνηση. Συνυπάρχει το παλιό με το νέο. Η σύνθεσή τους και η νέα ισορροπία που θα αποκτήσουμε ως κοινωνία μπορεί να έχει χαρακτηριστικά αλληλεγγύης συμπληρωματικότητας στις δράσεις και ανθρωπιάς. Η αξιοποίηση του κοινωνικού κεφαλαίου είτε πρόκειται για άτομα είτε για φορείς, το μίρασμα των κόπων και των ευθυνών και η πρόσθεση των δυνάμεων και των δυνατοτήτων αποδίδει αποτελέσματα με γεωμετρική πρόοδο, μας οδηγεί σε ανώτερα επίπεδα με ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Ιδιαίτερα σήμερα:

- κανείς δεν μπορεί από μόνος του να έχει καταλυτικά αποτελέσματα.
- δεν έχουμε την πολυτέλεια για σπατάλη δυνάμεων και πόρων
- δεν μπορούμε να λειτουργούμε αποσπασματικά και περιστασιακά

Έχουμε συνολική αντίληψη της κατάστασης, των θεσμών – δομών – πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται στο χώρο μας και λειτουργούμε συμπληρωματικά και συνεργατικά.

Ως Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας της ΑΜΘ στον ένα χρόνο λειτουργίας μας περισσότερο ή λιγότερο συνειδητά κινηθήκαμε σ' αυτό το πλαίσιο.

Ενδεικτικά θα αναφέρω κάποιες πρωτοβουλίες μας:

Στις δράσεις τέχνης του Μάρτη της Ισότητας που πραγματοποιούμε σε δύο νομούς της Περιφέρειας, εντάσσονται 8 εκδηλώσεις σχετικές με λογοτεχνία, μουσική, ποίηση, ζωγραφική, φωτογραφία, θέατρο, αγγειοπλαστική, κινηματογράφο. Οι εκδηλώσεις γίνονται σε διαφορετικούς χώρους, εξαιρετικής αισθητικής αξίας όπως μουσεία, πινακοθήκες, πολιτιστικά κέντρα, θέατρα κλπ. Εμπλέξαμε στις δράσεις φορείς και άτομα όπως θεατρικές ομάδες, ομάδες αυτοβοήθειας, φωτογράφους, ζωγράφους, λογοτέχνες, γυναικείες οργανώσεις και Δήμους. Αντιλαμβανόμαστε ότι οι δράσεις τέχνης θεωρούνται ήπιες ενέργειες, σχετικά εύκολες στην υλοποίησή τους και ακόμη ότι δεν απαντούν στις άμεσες ανάγκες επιβίωσης ή στα σοβαρά προβλήματα της καθημερινότητας. Όμως, χαιρόμαστε ιδιαίτερα για τον τρόπο που ανταποκρίθηκαν οι δημιουργοί και οι πολίτες στις προσκλήσεις μας, για τη συμμετοχή και τη θέρμη των παρευρισκόμενων και πιστεύουμε ότι η ομορφιά και η τέχνη έχουν παρηγορητικό χαρακτήρα, αναδεικνύουν τις γυναίκες δημιουργούς καταγράφουν εικόνες και ρόλους γυναικών, φέρνουν τους ανθρώπους κοντά, αποτελούν εφαλτήριο για τη δημιουργία σχέσεων και δικτύων.

Στο πλαίσιο του Μάρτη της Ισότητας **στις δράσεις υγείας** συνεργαστήκαμε με τρία Νοσοκομεία και δύο κέντρα Υγείας για την ευαισθητοποίηση των γυναικών και την πραγματοποίηση εξετάσεων για ασφαλισμένες και ανασφάλιστες γυναίκες σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Σε συνεργασία με το Δήμο Ορεστιάδας και τη δημοτική Τηλεόραση και με πρωτοβουλία δική τους παράχθηκε σποτ στο οποίο συμμετέχουν γυναίκες του Δήμου. Το σποτ προβάλλεται ήδη στην τοπική τηλεόραση. Προσπαθώντας να καλύψουμε ανάγκες υγείας των γυναικών σε απομακρυσμένες περιοχές είμαστε σε διαδικασία ενεργοποίησης της κινητής μονάδας πρόληψης για επισκέψεις σε τέσσερις κατ' αρχήν Δήμους.

Θεωρώντας σημαντική την πρόληψη και την ευαισθητοποίηση των νέων ανθρώπων συνεργαζόμαστε με τη Β/θμια εκπαίδευση και με τις μονάδες υγείας για

ενημερωτικές εκδηλώσεις που θα απευθύνονται σε μαθητές και μαθήτριες της τρίτης γυμνασίου και πρώτης λυκείου.

Ακόμη, συνεργαζόμαστε με την Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής για δυο ημερίδες με θέμα τις επιπτώσεις της κρίσης στην ψυχική υγεία των γυναικών. Ήδη συζητάμε μαζί τους την επέκταση της συνεργασίας μας για την ενημέρωση μικρών ομάδων γυναικών σε οικισμούς και γειτονιές.

Οι παρεμβάσεις μας σε θέματα υγείας γίνονται για πρώτη φορά. Καταγράφουμε τις δυσκολίες και τα προβλήματα ώστε να τα προλάβουμε την επόμενη φορά. Στις προθέσεις μας είναι να διατυπώσουμε πρόταση για τη μόνιμη λειτουργία της Κινητής Μονάδας σε όλους τους νομούς της Περιφέρειας και για όλη τη διάρκεια του έτους ζητώντας να ενταχθεί ως έργο στον προγραμματισμό του 2014 της Περιφέρειας με πρόβλεψη αντίστοιχου κονδυλίου.

Στα **θέματα της απασχόλησης** ως Π.Ε. Έβρου αξιοποιήσαμε το πρόγραμμα της κοινωφελούς εργασίας με δύο τρόπους. Ο πρώτος αφορά στην ενημέρωση των ενδιαφερομένων συλλόγων, φορέων με ημερίδες και συσκέψεις και στην υποστήριξη όσων συναντούσαν δυσκολίες στη διατύπωση προτάσεων και στην προετοιμασία των μνημονίων. Ο δεύτερος αφορά στην απασχόληση περίπου εκατό νέων ανθρώπων, τους οποίους υποδεχθήκαμε, εκπαιδεύσαμε, συντονίσαμε και καθοδηγήσαμε στην παραγωγή σημαντικού έργου στον πολιτισμό, στον τουρισμό και στον κοινωνικό τομέα.

Αυτή την εμπειρία την αξιοποιήσαμε ως **ΠΕΠΣ**. Ενημερώνουμε με ημερίδες, συσκέψεις, τηλεφωνικές επαφές, υποδοχή πολιτών στις υπηρεσίες μας και αποστολή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο Δήμους, αιρετούς, αντιπεριφερειάρχες αλλά και φορείς και άτομα για ευρωπαϊκά προγράμματα σχετικά με την απασχόληση καλύπτοντας το κενό πληροφόρησης που υπάρχει και καθοδηγώντας όσες και όσους ενδιαφέρονται για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να κινηθούν.

Στον απολογισμό μας ως Επιτροπή εκτιμήσαμε ως ιδιαίτερα σημαντικά δύο ζητήματα:

Το πρώτο ζήτημα είναι η **Κοινωνική Οικονομία**. Εκτιμούμε ότι αυτός ο «νέος» τομέας της οικονομίας ανάμεσα στο Δημόσιο και τον ιδιωτικό χώρο με χαρακτηριστικά που είναι οικεία στις γνώσεις και τις εμπειρίες των γυναικών αποτελεί ίσως το πιο φιλικό πεδίο για επαγγελματική δραστηριοποίηση τους.

Οι Διαπιστώσεις, Ανάγκες και Προτεραιότητες που διατυπώσαμε ήταν η υποστήριξη ομάδων και συνεταιρισμών γυναικών, η ενημέρωση του γενικού πληθυσμού, η εκπαίδευση επιστημονικού προσωπικού, η δημιουργία ομάδων εμπειρογνομώνων σε κάθε περιφερειακή ενότητα και διαπεριφερειακής ομάδας για το συντονισμό των εκπαιδευτικών ενεργειών και η πραγματοποίηση εκδηλώσεων με στόχο την ενημέρωση Συλλόγων, Φορέων και Επιχειρήσεων.

Δεν έχουμε προχωρήσει συστηματικά στην υλοποίηση των παραπάνω. Δεν προλάβαμε. Πάντως είναι ευπρόσδεκτες όποιες προτάσεις και παρατηρήσεις μπορούν να κατατεθούν.

Το δεύτερο ζήτημα είναι η **συνεργασία της ΠΕΠΣ με τους Δήμους** και την Περιφερειακή Ένωση Δήμων. Οι προσπάθειές μας έως σήμερα δεν είχαν ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Πιστεύουμε ότι η σημερινή ημερίδα θα συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των αρμοδίων ώστε να ασχοληθούν με θέματα όπως η χάρτα

ισότητας, τα Σχέδια Δράσης που πρέπει να συντάξουν, οι Δημοτικές Επιτροπές και οι υπηρεσίες ισότητας τα θέματα της κοινωνικής οικονομίας η Δικτύωση με την τοπική κοινωνία. Επαναλαμβάνω κάποιες από τις προτάσεις που συμπεριλαμβάνονταν στον απολογισμό μας όπως η προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού για τη λειτουργία των Επιτροπών Ισότητας και των συλλογικών οργάνων και η συνεργασία των Επιτροπών με τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της κάθε περιοχής για θέματα ισότητας, απασχόλησης, υγείας κλπ.

Τελειώνοντας θέλω να τονίσω ότι υπάρχουν **δράσεις** που από μια πρώτη προσέγγιση δεν φαίνεται να έχουν σχέση με θέματα ισότητας. Λειτουργούν όμως θετικά για τη δημιουργικότητα των γυναικών, την απασχόληση, την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους, την ανάπτυξη της κοινωνικότητάς τους, την υποστήριξή τους ώστε να ανταπεξέλθουν στους ρόλους τους. Οι Σχολές Γονέων και η δια Βίου Μάθηση με τα Τμήματα που λειτουργούν πλέον με ευθύνη των Δήμων είναι δράσεις ιδιαίτερα σημαντικές και επίσης ιδιαίτερα παραγνωρισμένες.

Οι γυναίκες αποτελούν στη συντριπτική τους πλειοψηφία το κοινό αυτών των δράσεων. Η δυνατότητά τους να μοιράζονται τις δυσκολίες τους, να αποενοχοποιούνται, να αποκτούν εφόδια που διευκολύνουν τις οικογενειακές τους σχέσεις, η ευκαιρία να μάθουν, να δημιουργήσουν, να γνωριστούν και να συνδεθούν μεταξύ τους, να εκφραστούν με το λόγο ή το έργο μπορεί να τις προστατέψει από το βάρος της πίεσης που αισθάνονται. Η αξιοποίηση αυτών των προγραμμάτων από τους Δήμους μπορεί να είναι ένας από τους στόχους μας.

Φίλες και φίλοι

Επεχείρησα να προσεγγίσω το θέμα των πολιτικών ισότητας στις τοπικές κοινωνίες από την **οπτική του ρόλου μου ως αιρετή γυναίκα** στην αυτοδιοίκηση αλλά και μέσα από το **δικαίωμα και την υποχρέωση του πολίτη** που ζει και δραστηριοποιείται σε μια κοινωνία, που συνεχίζει να αγωνίζεται για ισόνομη και ισόρροπη ζωή για όλους τους πολίτες και ιδιαίτερα για τις γυναίκες.

Μου δόθηκε η ευκαιρία να μοιραστώ μαζί σας σκέψεις και προβληματισμούς δικούς μου και των μελών της ΠΕΠΙΣ. Θα ακούσω με προσοχή τις δικές σας σκέψεις, προτάσεις και παρατηρήσεις.

Ευχαριστώ για το χρόνο και την προσοχή σας.

Γεωργία Νικολάου-Μαυρανεζούλη,
Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Έβρου
Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης